

สถานการณ์คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักต่างๆ และแหล่งน้ำนิ่ง (หนอง บึง ทะเลสาบ) โดยมีจำนวนจุดเก็บประมาณ 375 จุด นำผลการตรวจวัดในค่าต่างๆ มาคิดเป็นคะแนนคุณภาพน้ำหรือเรียกว่าดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index ; WQI) ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำล่าสุดในช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2563 พบว่ามีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปจำนวน 44 แหล่งน้ำ (ร้อยละ 72) และอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมจนถึงเสื่อมโทรมมากจำนวน 17 แหล่งน้ำ (ร้อยละ 28) โดยสรุปดังแสดงในตารางที่ 1 ได้ดังนี้

- ดีมาก ร้อยละ 2 (1 แหล่งน้ำ)
- ดี ร้อยละ 24 (15 แหล่งน้ำ)
- พอใช้ ร้อยละ 46 (28 แหล่งน้ำ)
- เสื่อมโทรม ร้อยละ 26 (16 แหล่งน้ำ)
- เสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 2 (1 แหล่งน้ำ)

สำหรับแหล่งน้ำที่ผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี มี 15 แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำกก แควน้อย แควใหญ่ เพชรบุรีตอนบน ปรานบุรี อุบลสงคราม ลำชี ลำปาว หนองหาร จันทบุรี หลังสวนตอนบน ตรัง ทะเลน้อย และทะเลหลวง ขณะที่แม่น้ำตาปีตอนบน ในเขตอำเภอพิปูน อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเพียงแห่งเดียวที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสูงที่สุดในประเทศไทย แม่น้ำตาปีมีต้นน้ำมาจากเทือกเขาหลวง ซึ่งอยู่ใน อ.พิปูน และ อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช เหมาะสมที่ทางจังหวัดนครศรีธรรมราช จะประกาศเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับแหล่งน้ำที่ดีที่สุดของประเทศไทย

แม่น้ำตาปีตอนบน ต.ยางค่อม อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช คุณภาพน้ำดีมาก

ในส่วนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำในภาคกลาง (ลุ่มน้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำท่าจีน) และภาคตะวันออก (ลุ่มน้ำบางปะกง และลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก) ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่ได้รับผลกระทบจากปัญหากล้างในช่วงที่ผ่านมา ทำให้น้ำมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการรองรับของเสียที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำตลอดเวลาทั้งจากน้ำเสียชุมชน น้ำที่ระบายจากกิจกรรมทางการเกษตร อุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่างๆ

คุณภาพน้ำในห้วงระยะเวลาถัดไปซึ่งเข้าสู่ฤดูหนาวโดยส่วนใหญ่คุณภาพน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น อย่างไรก็ตามระยะนี้หลายพื้นที่ของประเทศไทยโดยเฉพาะภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือมีอากาศหนาวเย็น แต่บางพื้นที่ยังมีฝนตกสลับกับอากาศร้อน ทำให้อุณหภูมิของน้ำในรอบวันแตกต่างกันมาก ซึ่งมีผลให้คุณภาพน้ำลดต่ำลง ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และเคมีภาพ อีกทั้งเดือนธันวาคมน้ำจะมีอุณหภูมิต่ำเป็นเหตุทำให้เชื้อโรคบางชนิดเจริญเติบโตและแพร่กระจายได้ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรกรจึงควรวางแผนระยะเวลาการเลี้ยงสัตว์น้ำให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสม

ตารางที่ 1 เกณฑ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินของแต่ละภูมิภาค ช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน ปี 2563

เกณฑ์ คุณภาพน้ำ (คะแนน WQI)	แหล่งน้ำผิวดินในภาคต่างๆ ของประเทศ (ค่าคะแนน WQI)					ร้อยละ	จำนวน แหล่งน้ำ
	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้		
 ดีมาก (91 - 100)	-	-	-	-	ตาปัดอนบน ⁽⁹²⁾	2	1
 ดี (71 - 90)	กก ⁽⁸²⁾	เพชรบุรีตอนบน ⁽⁸⁹⁾ แควใหญ่ ⁽⁸⁰⁾ ปรานบุรี ⁽⁸⁰⁾ แควน้อย ⁽⁷²⁾	อุบล ⁽⁸²⁾ หนองหาร ⁽⁸⁰⁾ สงคราม ⁽⁷⁴⁾ ลำชี ⁽⁷¹⁾ ลำปาว ⁽⁷¹⁾	จันทบุรี ⁽⁷¹⁾	ทะเลน้อย ⁽⁸¹⁾ หลังสวนตอนบน ⁽⁷⁹⁾ ทะเลหลวง ⁽⁷⁴⁾ ตรัง ⁽⁷²⁾	24	15
 พอใช้ (61 - 70)	ปิง ⁽⁶⁷⁾ อิง ⁽⁶⁴⁾ วัง ⁽⁶³⁾ แม่จาง ⁽⁶²⁾	กุยบุรี ⁽⁶⁸⁾ แม่กลอง ⁽⁶⁷⁾ ท่าจีนตอนบน ⁽⁶⁶⁾ เจ้าพระยาตอนกลาง ⁽⁶³⁾ เพชรบุรีตอนล่าง ⁽⁶³⁾	ชี ⁽⁷⁰⁾ เลย ⁽⁶⁶⁾ มูล ⁽⁶⁴⁾ ลำตะคองตอนบน ⁽⁶²⁾ พอง ⁽⁶¹⁾	เวฬุ ⁽⁶⁶⁾ พังราดตอนล่าง ⁽⁶⁴⁾ นครนายก ⁽⁶³⁾ ปราจีนบุรี ⁽⁶¹⁾ พังราดตอนบน ⁽⁶¹⁾	พุมดวง ⁽⁷⁰⁾ ชุมพร ⁽⁶⁹⁾ ปัตตานีตอนบน ⁽⁶⁸⁾ สายบุรี ⁽⁶⁶⁾ ปัตตานีตอนล่าง ⁽⁶⁶⁾ ปากพนัง ⁽⁶⁵⁾ ตาปัดอนล่าง ⁽⁶⁵⁾ ทะเลสาบสงขลา ⁽⁶³⁾ หลังสวนตอนล่าง ⁽⁶²⁾	46	28
 เสื่อมโทรม (31 - 60)	น่าน ⁽⁶⁰⁾ กวง ⁽⁵⁹⁾ กว๊านพะเยา ⁽⁵⁶⁾	เจ้าพระยาตอนบน ⁽⁶⁰⁾ ป่าสัก ⁽⁵⁸⁾ ท่าจีนตอนกลาง ⁽⁵⁷⁾ น้อย ⁽⁵⁷⁾ ลพบุรี ⁽⁵³⁾ ท่าจีนตอนล่าง ⁽⁵²⁾ สะแกกรัง ⁽⁴⁰⁾ เจ้าพระยาตอนล่าง ⁽³⁴⁾	-	ตราด ⁽⁵⁸⁾ ระยองตอนบน ⁽⁵⁸⁾ บางปะกง ⁽⁵⁸⁾ ประแสร์ ⁽⁵⁷⁾ ระยองตอนล่าง ⁽⁵⁶⁾	-	26	16
 เสื่อมโทรมมาก (0 - 30)	-	-	ลำตะคองตอนล่าง ⁽²⁹⁾	-	-	2	1

หมายเหตุ :ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen ; DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand ; BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria ; TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria ; FCB) และแอมโมเนีย - ไนโตรเจน (NH₃-N) โดยดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำ ดีมาก (คะแนน 91 - 100) ดี (คะแนน 71 - 90) พอใช้ (คะแนน 61 - 70) เสื่อมโทรม (คะแนน 31 - 60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0 - 30)